

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 17. novembra 1875.

Obseg: Občni zbor Kranjske kmetijske družbe. — O stanji govedoreje na Gorenskem. (Dalje.) — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Gospodarske novice. — Še enkrat I in v v besedah izvirajočih od glagola. — Slovensko slovstvo. — Govor grofa Hohenwarta zoper Wildauerjev predlog. — Mnogovrstne novice. — Policijski komisar. (Konec.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Občni zbor Kranjske kmetijske družbe

bode, kakor v 44. listu „Novic“ razglašeni oklic kaže, danes teden, to je, 24. dne t. m.

Ker pridejo važne stvari v obravnavo, je želeti, da se mnogo gospodov družbenikov udeleži tega zbora.

S poročilom delovanja glavnega odbora od zadnjega občnega zbora vred sta račun družbini in pa proračun natisnjena na ogled razpoložena gospodom družbenikom v pisarnici družbe kmetijske.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske
v Ljubljani 17. novembra 1875.

O stanji govedoreje na Gorenskem.

Po poročilu gosp. prof. Fr. Povšeta.

(Dalje.)

V okrajih Kamnika in Brda je največ domače sive živine, je pa tudi nekoliko rdeče, katera že zaradi bližine dveh okrajev Gorenskih, kjer redé brezasto živino, se zatrosi v te kraje. Tudi tukaj sem videl napredek govedoreje, in v Kraški in v Moravski dolini bo v malo letih prav lepa siva živina, katera se bo smela meriti s Štajersko izvirno Muricodolsko. Da bi gospodarji le ne mešali, ampak stanovitno se držali Muricodolskega plemena!

Najlepše hleve sem pač videl pri g. Staretu v Mengšu, kjer imajo tudi več plemen, posebno Belansko. Na grajščini v Kolovcu (Gerlachstein), lastnini gosp. Stare-ta, redé kaj lepo sivo živino, katero smem imenovati čisto Muricodolsko pleme. V tem odličnem hlevu bi pač mogli izrejevati dokaj lepe plemenske živine, kajti lastnik bi radostno poprijel se izreje mlade živine (Jungviehzucht), če bi le imel gotovost, da bo mogel prodati izrejenca. Pripravljen bi bil tudi nekoliko izvirnih Muricodolskih krav in bikov nakupiti. Take prilike naj bi ne prezirala sl. kmetijska družba, ker za nižjo ceno bo dobivala potrebno plemensko živino, katera je že deželnih krajnih in klimatičnih razmer privajena.

Prav lepa Muricodolska goveda sem našel tudi v Mekinjah pri Kamniku, tudi v mestu imajo precej lepih krav, katere zaradi mlekarstva skrbno redé.

Na grajščini Belneški pri Moravčah imajo jako lepe Muricodolske krave, o katerih smem reči, da

so izvrstne lepote, kajti polne so v vseh delih života, tudi v križu in zadnjem koncu so polne, kar se ravno pri Muricodolski živini ne nahaja vsikdar.

Na Kriški grajščini imajo Belanskega junca in delajo na to, da se odgoji za ves hlev samo to pleme.

Da se ne spustim v preobširno sporočilo iz že gori navedenega vzroka, naj o Gorenski živini, kakoršna se nahaja v politiskem okraji Kranjskem in Radoliškem, na kratko nekoliko poročam in to tem bolj, ker mi je to mogoče zaradi precejšnje enakoličnosti tamošnje živine.

V teh okrajih nahaja se dvojne baže živina, to je: 1) rdeča ali rdečo-bela, brezasta; 2) bela (plavkasta) živina. Ta poslednja je gotovo zaplodena iz glavnega belega Noriškega plemena („weisse norische Raçe“ po imenovanji dr. Schütz-a), katero je po Koroškem, Goriškem, Kranjskem in Štirnškem razširjeno, in enako Mariadvorskemu plemenu, katero po mojih mislih izvira iz glavne te veje, katere so nakupili, prav skrbno odgojevali in tako dobili boljso in lepšo Mariadvorsko živino, ki je pa prav enakih znamenj, na priliko, žlepnate kože, gobca je bledordečkaste barve, krog očes ima prav tak obroček, parklji in rogovi so rumenovoščene barve, koža je brez pigmenta in z blede dlako mlečne barve pokrita. Moja misel je ta, da to je najstarejša Kranjska goved, ki se je potem pomešavala s sivo Muricodolsko.

Večina živine je pa rdečo-bela (brezasta), ki je sorodna z Belanskim plemenom in katero so gotovo že od nekdanj vpeljavali iz bližnjega Koroškega in ž njo potem križem parili domačo belo živino.

Nikakor sicer ne morem reči, da je Gorenska živina posebno lepa ali da bi se mogla meriti z Belansko na Koroškem; al toliko smem reči, da ni tako slaba, kakor se o njej govori. Res je majhna, al mlečna je, in naši Tominci zelo cenijo če tudi majhne, pa jako mlečne Bohinjske kravice, katere morejo se tudi po visokih, strmih in kamenitih pašnikih plaziti. Pretežka goveda nikakor ne bi bila prava za Gorenske kraje, kjer poleti živino na planine ženó, ki so silno visoke, strme, a tudi dovolj puste. Vendar ne morem odobravati misli nekaterih, ki trdijo, da ne bi smeli delati na to, da bi se sedanja živina nekoliko povečala, in naj bi se zato tudi za naprej stanovitno križem parila, prav za prav le požlahnovala (ker tukaj ne bi se pomešavala tuja nesorodna kri) z Belanskim plemenom, katero se ne more všteti med težka plemena, ampak le med srednje-velika plemena, ki morejo prav